

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

14 An lex pœnalis, obliget in conscientia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

QVAESTIO XIV.

An lex pœnalis obliget in conscientia.

C A S V S.

CVM in quadam Ciuitate, plurima committerentur homicidia; Princeps, ad ea extirpanda, sub pœnâ mortis prohibuit, ne quis ignea tormenta, siue longiora, siue breuiora, præsertim noctu, gestaret. Ciuis tamen quidam, cum inimicitias haberet, tormentum igneum breuius ad sui defensionem, noctu sæpius gestauit. Quæritur; Virum mortaliter peccauerit.

SUMMARIVM.

1	Lex pœnalis obligare videtur ad culpam.	19	Quot modis lex ferri possit.
2	Continet præceptum.	20	Lex, modo præceptiuo lata, obligat ad culpam.
3	Et omnis pœna supponit culpam.	21	Sufficienter indicat intentionem Legislatoris sic obligandi.
4	Legislator intendit prohibere actum, dum pœnam imponit.	22	Obligat ad culpam, sicut si non obligati ad pœnam.
5	Pœna grauis, indicat culpam grauem.	23	Et sicut simile Votum, obligat ad culpam.
6	Legislator exprimere solet, quando ad culpam non obligat.	24	Dantur multa leges, quæ de facto sic obligant.
7	Multa leges pœnales, obligant ad culpam.	26	Lex pœnalis, verbis indifferentibus lata, non obligat ad culpam.
8	Et lex pœnalis Diuina ad utrumque obligat.	27	Legislator, præsumitur non habere intentionem, tunc ad illam obligandi.
9	Pœna appositio indicat, Legislatorem velle obligare ad culpam.	28	Votum simile, non obligat ad culpam.
10	Indicat, velle obligare, quantum potest.	29	Lex Ciuilis sic lata, obligat solum ad pœnam temporalem.
11	Leges pœnales Ecclesiastica, obligant etiam ad culpam.	30	Legislator non exprimit, se velle ad culpam obligare.
12	Vnusquisque tenetur, se grauis mali periculo non exponere.	31	Obligatio ad pœnam, sufficit ad bonam gubernationem.
13	Lex, tam Ciuilis, quam Ecclesiastica, habet vim obligandi ad culpam.	32	Lex, in dubio, minus pœnalis iudicanda est.
14	Ad sic obligandum, requiritur voluntas Legislatoris.	33	Lex Ciuilis obligat solum quatenus à Populo est recepta.
15	Lex pœnalis Canonica, obligat etiam ad culpam.	34	Pœna temporalis, culpam solum ciuilem supponit.
16	Dantur aliqua leges ad pœnam solum obligantes.		

- 38 Lex, ut obliget, exprimere debet voluntatem Legislatoris.
 42 Cum Legislator potens exprimere, non exprimit, signum est ipsum nolle.
 43 Leges obligantes ad pœnam spiritualem, obligant etiam ad culpam.
 44 Aliquando datur obligatio per accidens ad actum, cui pœna est imposita.
 45 Legis transgressor, non semper grauis mali periculo se exponit.
 46 In quo differant Consilium, Præceptum, ac Lex.
 47 Lex pœnalis fertur solum in pœnam actui impositam.
 48 In quo distinguatur lex pœnalis à præceptiua.
 49 Multæ leges, quarum violatio, non est culpa.
 50 Quid legis pœnalis sit proprium.

RATIONES DVBITANDI.

2 CVM proprius Legis effectus sit, subditum obligare, & lex pœnalis sit aliqua lex; consequens est, ut ipsa etiam aliquam pariat obligationem. Quæstio solum esse potest; an obliget solum ad pœnam, an vero etiam ad culpam. Aliqui enim putarunt, obligare etiam ad culpam, & ideo Ciuem, arma ad sui defensionem, contra Principis prohibitionem, gestando, mortaliter peccasse. Ita Azor. tom. 1. lib. 5. c. 6. qu. 5. Bonacina d. 1. quæst. 1. punct. 7. §. 2. num. 3. Salas d. 10. sect. 9. num. 47. & d. 14. sect. 1. num. 17. Suarez lib. 5. de legibus c. 3. num. 16. Sanchez lib. 6. in Decalog. c. 4. n. 6. Vasquez d. 159. c. 2. Clauis Regia lib. 3. c. 9. num. 10.

Primò; quia Lex pœnalis continet præceptum, de cuius essentia est, obligare in

conscientiâ; præceptum enim, per hoc differt à consilio, quod consilium non obliget sub culpâ, præceptum verò obliget.

Secundò; quia omnis pœna, supponit culpam; imponitur enim solum propter culpam; Vnde, si quis legem pœnalem, inuincibiliter ignorans, transgrediatur, non censetur, dignus pœnâ quia nullam culpam commisit. Ergo lex, eo ipso, quod pœnam imponit, obligat necessariò etiam ad culpam; hæc enim debet necessariò præcedere; alioquin pœna à lege Delinquenti taxata, iustè imponi non posset.

Tertio; Quia, quando Legislator alicui actui pœnam imponit, intendit actum illum prohibere; propter hoc enim pœnam imponit, ne actus fiat. Facere autem contra prohibitionem tacitam, vel expressam Superioris, est culpa.

Quartò; Quia leges pœnales aliquando transgressoribus imponunt pœnas graues, aliquando leues. Hoc autem non aliunde oritur, nisi quia aliquando agnoscunt culpam grauem, aliquando leuem.

Quintò; Quia, quando Legislator in re alias non præceptâ, intendit non obligare ad culpam, hoc solet exprimere; sic enim plurium Religiosorum Constitutiones ad nullam culpam obligant, quia illarum Religionum Fundatores ita voluerunt, & hanc suam voluntatem expresserunt. Ergo eo ipso, quod hoc non exprimit, signum est, quod velit obligare.

Sexto; Quia lex, qua in cap. finali tit. 8 de celebr. Miss. præcipitur, ne Latinus in Occidentali Ecclesiâ consecret in pane fermentato sub pœnâ priuationis officij, ac beneficij; præceptum recitandi horas canonicas sub pœnâ amissionis fructuum; lex soluendi vectigalia sub pœnâ amissionis

mercium; & alia similes leges, sunt leges pœnales; & tamen obligant in conscientia. Ergo lex pœnalis; obligat in conscientia; ideoque Ciuis, contra Principis prohibitionem, arma gestando mortaliter peccauit.

9 Septimò; Quia lex pœnalis Diuina, obligat non solum ad pœnam sed etiam ad culpam; vt constat in primâ lege data homini; *Gen. 2.* de omni ligno Paradisi comedere, de ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedas; in quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris; hæc enim lex obligauit ad culpam *ex Apostolo Rom. 3.* & simul ad pœnam mortis. Ergo etiam lex pœnalis humana, ad vtrumque obligabit; lex enim humana, est imitatio diuinæ, eiusque participatio.

10 Octauò; Quia pœnæ appositio, indicat, Legislatorem velle obligare ad culpam; indicat enim, Legislatorem, non vtrumque velle fieri id, quod præcipit, sed vehementissimè velle, cum pœnam de transgressoribus sumat; ideoque iudicare illud bono communi Reipublicæ, cuius ipse curam gerit, maximè expedire, & malum esse, contrarium facere. Voluntas autem, & intentio Legislatoris, est mensura obligationis in lege.

11 Nonò; Quia, quando Legislator præcipit aliquid non tantum simpliciter vtile ad bonum commune sed maximè necessarium, rationabiliter præsumitur, velle ad illud obligare quantum potest, & pœnam apponere, vt diligentius, ac melius obseruetur. Cum ergo obligare possit non solum ad pœnam, sed etiam ad culpam; dicendum est, velle ad vtramque obligare, vt sic melius finem intentum consequatur; ideoque leges de non extrahendis

equis ex aliquo Regno tempore belli, aut de non extrahendo frumento, vino, aut alia re simili ex Territorio, ne Territorium illud remaneat exhaustum, & graue damnum patiat, quamuis addant pœnam; videntur tamen etiam obligare in conscientia, quia hæc videtur esse Legislatoris intentio.

Decimò; Quia Leges pœnales Ecclesiasticæ, obligant non solum ad pœnam spiritualem excommunicationis, suspensionis &c. sed etiam ad culpam. Ergo etiam alia omnes leges pœnales obligabunt ad vtrumque; Non enim est maior ratio vnius, quam alterius.

Vndecimò; Quia lex iusta, eo ipso quod iusta est, obligat in conscientia; hæc enim solum de causa lex mercibus, & alijs rebus similibus pretium taxans, obligat in conscientia, quia iusta est; Nam eo ipso, quod lex aliqua iusta est, constituit rem præceptam in materia alicuius virtutis, sicut lex mercibus pretium taxans, illud constituit in materia iustitiæ. Res autem, eo ipso, quod est in materia alicuius virtutis, est necessaria ad Beatitudinem, & consequenter obligat in conscientia.

Duodecimò; Quia vnusquisque, in conscientia tenetur, mortis, aut alterius grauis mali periculo temerè non se exponere. Ergo in conscientia, legem pœnalem seruare tenetur; illam enim non seruando pœnæ transgressoribus impositæ periculo, se exponeret.

NOTABILIA.

IN hac Quæstione grauissimâ, ac sanè difficili, quædam sunt certa; quædam dubia. Certum est primò; Legem, tam Ecclesiasticam, quam Ciuilem, habere vim, & efficaciam Subditos obligandi in com-

conscientiâ, ita vt transgressores mortaliter peccent; Sic enim videtur definitum *Roman. 13.* dum dicitur; omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit; qui autem Dei ordinationi resistit, sibi damnationem acquirit; & consequenter peccat. Ratio autem est; Primò, quia quilibet Legislato humanus, regendi potestatem à Deo accepit, iuxta illud *Prou. 5.* Per me Reges regnant, & legum Conditores iusta decernunt & *Sup. 6.* Audite Reges quoniam data est à Domino potestas vobis; ideoque cum imperat, Dei nomine imperat, & tanquam eius Vicarius; vnde qui eius mandata contemnit, Dei iussa spernit, iuxta illud *Luca 10.* Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit. Cum ergo Legislato humanus, nomine Dei, & per potestatem ab eo acceptam, legem imponat, sequitur, Deum obligare ad illam seruandam, & pœnam æternam transgressoribus constituere. Secundò; Quia potestas obligandi in conscientia, erat Reipublicæ gubernationi, & bonis moribus Subditorum maximè necessaria; si enim hi obligari non possent in conscientia, sed solum timore pœnæ moueri deberent ad legem seruandam, nullam legem perfectè seruarent, sed eatenus solum, quatenus timerent pœnam illis esse imponendam. Sic autem aperiretur via innumeris simulationibus, ac fraudibus contra legem, cum maximo Reipublicæ detrimento.

16 Certum est secundò; Ad legis obligationem in conscientia requiri voluntatem Legislatoris, nec sufficere potestatem; mensura enim obligationis in lege, est voluntas Legislatoris, sicut mensura obli-

gationis in Voto, est animus, ac intentio Vouentis; sicut ergo Votum obligat ad culpam, vel ad pœnam prout vouens voluit se obligare; si enim voueat simpliciter non ludere, obligat ad culpam, si verò voueat non ludere sub pœnâ soluendi decem aureos, obligat solum ad pœnam; ita lex obligabit ad pœnam, vel ad culpam prout Legislato voluerit. Sicut autem ad legis obligationem requiritur promulgatio, per quam Legislatoris voluntas manifestetur, ita ad obligationem in conscientia requiritur talis modus publicationis, qui hanc ipsam voluntatem manifestet.

Certum est tertio; Legem pœnalem 17 Canonicam, quando obligat ad pœnam spiritualem, qualis est Excommunicatio, Suspendio, Interdictum, Irregularitas, depositio, & similes; obligare etiam ad culpam; Cum enim pœnæ istæ, spirituales sint, & grauissimæ, requirunt, & supponunt necessariò culpam spiritualem, & non solum ciuilem: nam hæc sola, est pœnæ spirituali proportionata; Vnde ad has censuras, & pœnas incurrendas, non sufficit voluntas Prælati, sed subditi delictum necessariò requiritur.

Certum est quarto; dari aliquas leges 18 obligantes solum ad pœnam, & non ad culpam; vt sunt leges Sodalitatum, aut Collegiorum, quæ extruuntur, & dotantur ad communem multorum vitam sustentandam, aut ad studia literarum promouenda; Hæc enim, cum procedant à non habentibus potestatem leges condendi, obligare non possunt in conscientia, sed solum ex conuentione, & pacto, ad soluendam pœnam, earum transgressoribus impositam. Idemque dicendum est de Legato, quod

Testator alicui relinquit, si hoc, vel illud jecerit, alioquin illud amittat; hoc enim etiam, non obligat ad hoc, vel illud faciendum, sed solum ad Legatum non retinendum, si non faciat.

19 Dubium ergo solum est; An Lex Civilis obliget in conscientia ad actum præceptum, & cui pœnam imponit. Dupliciter autem lex, quæcumque ferri potest. Primo sub hac formâ; *Præcipimus, ne quis arma noctu ferat; quod si ea tulerit, pœnam mortis incurrat.* Secundo sub hac; *Præcipimus, ne quis sub pœna mortis arma noctu ferat; Vel si quis arma noctu tulerit, pœnam mortis incurrat; Vel quicumque noctu arma tulerit, reus sit mortis.* Hi enim tres modi, licet differant verbis, in re tamen non differunt, sed æquivalenter sunt idem. Si primo modo feratur, certum videtur, eam obligare in conscientia ad actum præceptum; quia per illum modum præceptivum, Legislator sufficienter declarat, se habere intentionem obligandi in conscientia non minus, quam si solum præciperet; & pœnam non imponeret; Utitur enim iisdem verbis præceptivis. Hac tamen, non est proprie lex pœnalis; Non enim est vna lex, sed potius duplex, & quasi mixta ex præceptiva, ac pœnali, cum pœnam, & præceptum contineat; Sicut, si quis hoc modo Votum emitteret. *Voueo abstinentiam à ludo, & si lusero voueo decem aureos tali Hospitali;* Hoc non esset vnum Votum, sed duplex, alterum obligans ad non ludendum; alterum ad soluendos decem aureos si ludus ponatur. Si lex secundo modo feratur, tunc est simpliciter vna lex, & proprie pœnalis; sicut, si quis voueat soluere decem aureos si lusero, est vnum tantum Votum; illudque pro-

prie pœnale. Hac autem, ex intentione Legislatoris, obligare videtur solum ad pœnam, sicut Votum; Sicut enim vouens, non intendit se obligare ad non ludendum, sed solum, supposito ludo, ad pœnam. Ita Legislator, hoc modo legem ferens, non præsumitur habere intentionem obligandi ad actum, sed solum, ex suppositione actus, ad pœnam: Imo repugnare videtur, legem proprie pœnalem, obligare ad actum, cui pœna imponitur; Lex enim pœnalis, per hoc distinguitur à præceptiva, quod hæc obligat ad actum; illa verò ad pœnam, ut patet etiam in Voto. His positis.

RESOLVTIO I.

AD Casum Respondetur primò; Si Lex prohibens gestationem tormenti ignei, fuit lata primo modo, Ciuem, per se loquendo, mortaliter peccasse, illud gestando. *Suarez lib. 5. de legib. cap. 3. num. 16. Vasq. d. 159. cap. 2. Bonac. disp. 1. quæst. 1. pun. 7. §. 4. num. 3. Sanch. lib. 6. in dec. cap. 4. num. 6. Becan. tract. 3. cap. 6. q. 3. num. 7. & est communis.*

Primò; Quia lex lata verbis præceptivis, obligat in conscientia; indicat enim sufficienter intentionem Legislatoris esse, obligare in conscientia, siue præceptum imponere. Sed lex prohibens armorum gestationem, primo modo lata, continet verba præceptiva. Ergo obligat in conscientia; ideoque Ciuis, contra illam faciens, per se loquendo, mortaliter peccauit. Dixi per se loquendo; quia si causa propriæ defensionis fuit sufficiens, ab illà fortasse excusari potuit à culpâ.

Secundò; Quia lex, primo modo lata, non minus per primam sui partem obligat

gat ad arma non gestanda; quam si per secundam partem non fuisset addita pœna; additio enim pœnæ; obligationem non minuit, sed potius auget cum pœna non repugnet cum obligatione in conscientia ad actum præceptum, neque iudicet, intentionem Legislatoris esse, tollere obligationem in conscientia ad actum, sed eam potius, pœnæ appositione, roborare. Sed, si prima illa pars legis fuisset lata sine secunda, obligasset in conscientia; materia enim est grauis, & capax obligationis, & verba, obligationem significant, cum sint præceptiua. Ergo obligat in conscientia ad arma non gestanda, quamuis per secundam partem sit addita pœna. Additio enim secundæ legis pœnalis non mutat naturam primæ præceptiua, ac moralis.

23 Tertiò; Quia Votum, simili modo latum, obligat non solum ad pœnam, sed etiam ad actum, cui imposita est pœna; Si quis enim dicat; *Voueo non ludere, & si lusero, voueo soluere decem aureos pauperibus.* Votum sic emissum, obligat non solum ad soluendos decem aureos, posito ludo, sed etiam simpliciter ad non ludendum. Ergo etiam lex dicens; *Districte prohibemus, ne quis arma ferat: & si quis uulerit, pœna Capitis plectatur.* Obligabit non solum ad pœnam, sed etiam in conscientia ad arma non ferenda. Eadem enim est ratio legis, ac voti quo ad modum obligandi, cum votum nihil sit aliud, quam lex priuata, eiusque obligatio, tota pendeat à voluntate Vouentis, sicut tota obligatio legis pendet à voluntate Legislatoris.

24 Quarto; Quia lege Ecclesiastica, Medicis districte præcipitur, *c. Cum infirmitas: de penit. & remiss.* Vt Infirmum admoneant de Confessione facienda, additurque

tanquam pœna, quod si non admonuerint, ab ingressu Ecclesiæ donec satisfecerint, arceantur. Similiter Clericis pensionarijs præcipitur, ut Officium B. Virginis recitent; & si non recitauerint, ad fructuum restitutionem pro rata teneantur. In his autem, & similibus legibus, additio pœnæ, quæ fit per secundam partem legis; non impedit, aut tollit conscientia obligationem, quæ ponitur per primam partem.

Quinto; Quia lex mercibus, alijsque rebus pretium taxans, obligat in conscientia, quia pretium taxando, illud constituit iustum, & medium in materia iustitiæ, neque hæc obligatio tollitur ex eo, quod etiam pœna transgressoribus imponatur. Ergo lex præceptiua, semper obligat in conscientia ad actum præceptum, neque hæc obligatio per additionem pœnæ tollitur, aut minuitur.

RESOLVTIO II.

Respondetur secundo; Si lex prohibens gestationem tormenti ignei, fuit lata secundo modo; Ciuem, illud gestando, mortaliter non peccasse. *Vasqu. 1.2. disp. 178. cap.4. Reginald. lib. 15. num. 54. Azor. par. 1. lib. 5. cap. 6. quest. 8. Clauis reg. lib. 3. cap. 7. num. 28. Valentia tom. 2. disp. 7. quest. 5. par. 9. dub. 3. Nau. c. 23. num. 57. & lib. 2. conf. cap. 3. Lessus lib. 2. de iust. cap. 33. dub. 8. n. 53. & alij communiter.*

Primo; Quia Legislator, hoc modo legem ferens, rationabiliter præsumitur, non habere intentionem obligandi in conscientia ad actum, cui pœnam imponit, sed solum ad ipsam pœnam; si enim intentionem haberet obligandi in conscientia ad actum, hanc suam intentionem facile

cile declarare posset, legem primo modo ferendo. Imo deberet; lex enim, sicut non obligat nisi debito modo publicetur, ita non obligat in conscientia nisi talis obligatio à Legislatore verbis sufficienter exprimitur. Cum ergo Legislator, hanc suam intentionem sufficienter non declarat, eo quod lex nullum verbum contineat, ex quo talis obligatio constare possit, signum est, ipsum intentionem non habere obligandi ad actum, sed solum ad pœnam. Sed cum Legislator non intendit obligare in conscientia, lex non obligat; non enim obligat ultra intentionem Legislatoris. Ergo lex à Legislatore, secundo modo, lata non obligat in conscientia ad actum, sed solum ad pœnam; ideoque Ciuis illam transgrediens, contraxit solum obligationem ad pœnam, sed non ad culpam.

28 Secundò; Quia *Votum pœnale*, quo quis vouet non ludere sub pœna decem aureorum pauperibus soluendorum, vel soluere pauperibus decem aureos si luserit; non obligat ad non ludendum, sed solum, posito ludo, ad decem aureos pauperibus soluendos. Ergo etiam lex pœnalis, siue lata secundo modo, non obligat per se ad arma non gestanda, sed solum posita gestatione, ad pœnam impositam subeundam. Ideo enim *Votum pœnale* non obligat ad non ludendum, quia Vouens non censetur habere intentionem se obligandi ad non ludendum, sed solum ad soluendos decem aureos, posito ludo; sed etiam Legislator rationabiliter presumitur, non habere intentionem obligandi nisi ad pœnam impositam soluendam; iisdem enim verbis tam lex, quam *Votum* exprimitur. Ergo, si *Votum* non obligat nisi ad pœnam,

etiam lex ad illam solum obligabit; cum enim *Votum* sit lex quædam priuata, quam vnusquisque sibi ipsi prescribit; lex est illi in modo obligandi omnino similis.

Tertiò; Quia lex Ciuilis secundo modo lata, obligat solum ad pœnam temporalem, & non ad æternam; ad eam enim solum pœnam obligat, quam exprimit, cum ad eam solum videatur velle Princeps obligare; Nam qui de duobus propositis, vnum solum affirmat, & aliud tacet, illud negare videtur; *cap. Nonne, de presumptionibus*. Cum ergo Princeps ad vtramque pœnam, tam temporalem, quam æternam obligare possit, eo ipso quod explicite solum obligat ad temporalem, excludere videtur æternam. Sed lex obligans solum ad pœnam temporalem, & non ad æternam, non obligat ad culpam; hæc enim necessariam connexionem habet cum pœna æterna. Ergo lex secundo modo lata, obligat solum ad pœnam temporalem, & non ad culpam.

Quartò; Quia Legislator, ignorare non potest, hanc opinionem esse probabilem. Ergo eo ipso, quod non exprimit, se velle ad culpam transgressores obligare, censetur consentire, illos esse deobligatos; ideoque illi de facto deobligantur.

Quintò; Quia *Leges Ciuiles pœnales*, quæ modo à Principibus feruntur, omnino sunt similes legibus pœnalibus, quæ olim à Principibus gentilibus ad Reipublicæ conseruationem, & tranquillitatem ferebantur; sed illæ non obligabant ad pœnam æternam; Tum quia Principes illi, cum eam ignorarent, non potuerunt velle ad eam obligare; Tum quia, etiam si illam cognouissent, adhuc obligare nolissent, cum ad legis obseruantiam obtinendam,

daui metus pœnæ temporalis sufficiat; Imo attentâ hominum conditione, longe efficacior sit, quam metus pœnæ æternæ. Ergo neque istæ obligant ad pœnam æternam; Ad bonum enim commune satis est, si leges nunc obligent, sicut tunc obligabant; sic enim sunt medium sufficientissimè conducens ad bonum politicum Reipublicæ, qui est vnicus legum finis. In lege autem ponere non debemus maiorem obligationem, quam quæ ad eius finem obtinendum sit sufficiens.

32 Sexto; Quia, in dubio, iudicare debemus, legem esse minus pœnalem, *cap. In pœnis: de regul. iur. in 6.* & quia in pœnis mitior pars est accipienda. Sed, si lex pœnalis obliget solum ad pœnam temporalem, est minus pœnalis. Ergo iudicare debemus, legem ad hanc solum pœnam obligare, & non ad æternam; sic enim lex est minus pœnalis.

33 Septimo; Quia lex saltem ciuilis non obligat, nisi quatenus a populo est recepta, cum populi acceptatio, sit conditio ad legis ciuilis obligationem requisita. Sed lex ciuilis pœnalis, à populo non videtur recepta, nisi in ordine ad obligandum ad pœnam temporalem. Vnde vsu, ac consuetudine receptum videtur; vt de istarum legum transgressione scrupulum non habeant, *inquit Nauar.* neque Docti, neque Indocti, neque Confessarij, neque Pœnitentes, nisi cum per accidens violatur etiam lex naturalis, vel Diuina, vel Canonica. Ergo lex Ciuilis pœnalis, non obligat nisi ad pœnam temporalem.

34 Octauo; Quia pœna temporalis, non præsupponit, neque arguit necessario culpam Theologicam, sed ad summum Ciui-

R.P. Beati Libr. II.

lem, potest enim Respublica suarum legum transgressores obligare ad pœnam sustinendam, quamuis non obliget in conscientia ad actum immediatè ordinatum. Nam ad impositionem pœnæ, quantumuis grauis, sufficit culpa politica, & ciuilis, quamuis non detur Theologica. Atque ita custodibus Murorum imponitur lex de vigiliâ, sub pœnâ vitæ, quamuis non obligentur sub mortali ad vigilandum; neque tunc priuatio vitæ est propriè pœna, sed damnum. Similiter carceris effractoribus imponitur flagellatio, & aliquando etiam pœna vitæ, & tamen in eâ effractione, culpa mortalis non committitur saltem contra legem, vt docent omnes communiter, idemque dici potest de cuiuslibet alterius pœnæ impositione. Cum ergo pœnæ impositio non arguat culpam theologicam, & moralem, optimè poterit lex pœnalis pœnam imponere, quin obliget sub culpâ ad actum, cui pœna imponitur; semper enim pœna dici poterit imposita à Republicâ ad defensionem sui iuris, ne Subditi illud audeant violare. Nam dicere, quod à Republicâ præsumatur culpa, esset Reipublicæ iniquam tribuere præsumptionem; aduersus enim communem sententiam, lex rationabiliter præsumere non potest.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

AD rationes in contrarium Responde-
tur; Ad primam; Argumentum probare de lege primo modo lata, non vero secundo modo; illa enim continet præceptum, quod ista non continet. De essentia autem legis est, obligare vel ad culpam, vel ad pœnam.

Ad secundam Respondetur; Omnem pœnam supponere culpam ciuilem, ac

M

politi-

politicam, non tamen semper Theologicam, ut patet in pœnâ, carceris effractoribus, ac murorum custodibus impositâ, ideoque nec indirectè obligare ad culpam moralem eo ipso, quod obligat ad pœnam.

37 Ad tertiam, & quartam respondetur; Legislatorem imponere quidem pœnam, ne actus fiat, ex hoc tamen rectè non colligi, quod velit ipsum immediatè prohibere sub culpâ; Nam etiam qui vouet soluere decem pauperibus, si luserit, ideo se obligat ad pœnam, ne ponatur ludus; & tamen non propterea intendit se obligare ad non ludendum, sed solùm, posito ludo ad pœnam soluendam. Ergo eodem modo, quamuis Legislator, pœnam imponat, ne fiat actus, non tamen propterea intendit obligare immediatè ad actum, sed solùm, posito actu, ad pœnam soluendam.

38 Ad quintam respondetur; Negando antecedens; sicut enim legis publicatio, est necessaria ad indicandam voluntatem, quam habet Legislator obligandi per suam Legem; ita, quando habet voluntatem obligandi in conscientia, necessarius est modus publicationis ad hoc indicandum idoneus; Voluntas enim Legislatoris, non obligat nisi ut Subditis sufficienter manifestata. Quando autem leges non obligant, necesse non est, hoc exprimere, quia sufficienter intelligitur ex eo, quod non exprimitur obligatio. Quod si aliqui Legislatores hoc expresserunt, fecerunt solùm, ad tollendos scrupulos, qui simpliciores, & indoctos turbare possent.

39 Ad sextam respondetur; eas omnes le-

ges esse latas primo modo, ideoque obligare etiam in conscientia. Quod si aliqua supponantur lata secundo modo, negatur, eas obligare in conscientia ad actum, cui pœna est imposita, quamuis Subditus aliunde fortasse ex vi alterius legis ad illum in conscientia obligetur. Tenetur enim quis iuxta communem sententiam ad veterum solutionem, non ex vi legis pœnalis ad eam obligantis sub pœna amissionis mercium, sed ex vi legis naturalis, qua subditi tenentur ad Principis sustentationem concurrere, quæ sustentatio, illo Principis decreto, est determinata.

Ad septimam respondetur; eam fuisse⁴⁰ legem per verba præceptiua latam, ideoque non proprie pœnalem, sed compositam ex pœnali, ac præceptiua; Hanc autem non negamus obligare etiam in conscientia; sed solam esse legem proprie pœnalem.

Ad tertiam negatur antecedens; pœna⁴¹ enim appositio, indicat solùm, Legislatorem nolle, ut ponatur actus, cui pœna est appositâ; ex hoc tamen non sequitur, quod obligare velit in conscientia ad illum non ponendum, quia hoc ex nullo sufficienti fundamento colligitur.

Ad nonam respondetur. Negando,⁴² præsumi rationabiliter posse, Legislatorem velle obligare in conscientia; Cum enim ipse potens hanc suam voluntatem exprimere, non exprimit, datur potius maximum fundamentum præsumendi, quod nolit obligare, quia si vellet, hanc suam voluntatem sufficienter expressisset. Ad legis autem obser-

obseruantiam, & ad finem legis obtinendum, & sufficientissima sola obligatio ad pœnam, cum hæc, attentâ hominum conditione, sit longe efficacior, quam obligatio ad culpam.

43 Ad decimam respondetur; Negando consequentiam; leges enim Ecclesiasticæ obligant ad pœnam spiritualem, ad quam obligare iuste non possent, nisi etiam indirectè obligarent ad culpam moralem; pœnæ enim spirituales, cum grauissima sint, imponi non possunt, nisi ob culpam mortalem. At leges Ciuiles obligant solum ad pœnam temporalem. Cum hæc obligatio ad rectam Reipublicæ gubernationem abundè sufficiat. Ad hanc autem pœnam iuste imponendam, sufficit culpa Ciuilis, & politica, vt dictum est; Quod si sint aliqua leges Ecclesiasticæ, quæ imponant solum pœnam temporalem, & eo modo, quo leges Ciuiles propriè pœnales; de illis idem dicendum est, ac de Ciuilibus, quod, scilicet non obligent, nisi ad pœnam, quia eadem tunc est omnium ratio.

44 Ad vndecimam respondetur; legem iustam, si sit præceptiua, obligare in conscientia eo ipso, quod est iusta; legem vero pœnalem per se loquendo, obligare ad pœnam. Quod autem aliquando per accidens detur obligatio, etiam in conscientia ad actum, cui pœna est imposita; hoc oritur, non ex vi ipsius legis pœnalis, sed ex vi alterius legis naturalis, vel Diuinæ, vt contingit in lego taxante mercibus pretium; Eo enim ipso, quod per legem est taxatum, fit pretium iustum; Iustitia autem obligat ad res non vendendas ultra pretium iustum.

45 Ad duodecimam respondetur primo; Negando, legis Transgressorem semper

mortis periculo se exponere; legem enim ea circumspectione transgredi potest, vt pœnam effugiat. Secundo, non semper mortis periculo se exponere, esse peccatum; vt, si adsit causa rationabilis. Si quis enim ob grauem necessitatem frumentum è Ciuitate extrahat contra legem hoc prohibentem sub pœna mortis, non peccat, quamuis mortis periculo se exponat. Tertio, denique hanc obligationem ex lege naturali prouenire, qua mortis periculum fugere tenemur, non vero ex vi legis posituæ.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Differentiam 46 inter consilium, legem, ac præceptum consistere in hoc, quod consilium nullam inducit obligationem, lex vero, & præceptum illam inducunt, vel ad culpam, vel ad pœnam; Lex enim dicitur à ligando, eiusque effectus necessarius, & proprius, est obligatio, sicut risibilitas est effectus, ac proprietas Hominis.

Secundò. Legem propriè pœnalem non 47 ferri in actum, cui pœna est imposita, sed solum in ipsam pœnam; cum enim lex dicit: *Ordinamus, ne aliquis è Regno pecunias, vel arma extrahat sub illorum amissione.* Armorum, vel pecuniarum extractio, proprie non prohibetur, sed solum legis transgressores obligantur ad pœnam impositam.

Tertio. Legem proprie pœnalem à præceptiua distingui per hoc, quod præceptiua feratur verbis præceptiuis, quæ immediate respiciant actum præceptum, lex vero pœnalis feratur verbis indifferentibus, vel præceptiuis circa ipsam pœnam, vt patet ex *Clem. Exiuit.* Modo aliud non constat de mente Legislatoris.

M 2

Quar-

49 Quarto. Multas dari leges, quarum violatio non videtur peccatum; vt sunt leges de lignis communibus non cædendis; de non venando; de non piscando; de non capiendis volucris, vel feris; de non pascendis animantibus in pascuis communibus; de non deferendis noctu armis; de hoc, vel illo genere vestium non vtendo; de hac, vel illa pompa funebri seruandâ; & aliæ similes; quæ ad populum ferri solent, pœnâ in transgressores constitutâ. Hoc tamen intelligendum est, modo sub prima forma non serantur, sed sub secunda; sic enim sunt leges merè pœnales, & non præceptiua. *Azorius to. I. lib. 5. c. 6. quest. 4.*

Quinto. Legem pœnalem, quamuis non obliget in conscientia ad actum immediatum, cui pœna est imposita; obligare tamen Iudicem ad pœnam imponendam, & ipsos Subditos, positâ legis transgressione, ad eam soluendam: hæc autem obligatio, sufficit ad legem; per eam enim sufficienter distinguitur à consilio. Obligatio autem ad pœnam, licet supponat semper aliquam culpam; ex eaque procedat; non tamen semper supponit theologicam, & quoad forum internum, sed sæpe solum civilem, & quoad forum humanum, ac externum.

QVAESTIO XV.

An lex pœnalis obliget ad pœnam, antequam sit positus effectus prohibitus.

C A S V S.

1 **E**PISCOPVS Albanensis, ad vitanda homicidia, quæ in sua Diœcesi committebantur, sub excommunicatione prohibuit, ne quis literas mitteret ad quosdam Assassinos non longè commorantes; & simul Excommunicauit Mandantes homicidium per ipsos. Titius autem ad eos literas scripsit, in quibus mandabat, vt Sempronium occiderent; literæ tamen casu ad ipsos non peruenerunt. Quæritur; an, & quot excommunicationes incurrerit.

SVMMARIVM.

- 2 Scribens, & mandans homicidium videtur duplicem excommunicationem incurrisse.
- 4 Commisit delictum prohibitum, & mortaliter peccauit.
- 5 Episcopi præceptum principaliter vtrumque prohibebat.

- 7 Quæ, in qualibet lege pœnali perpendenda sint.
- 8 Scribens, & mandans homicidium, nullam excommunicationem incurrat.
- 9 Literæ, ac mandatum non peruenerunt ad Assassinos.

10 Non